

gp.mk@gov.si

Številka: 62231-10/2021/5

Ljubljana, 6. april 2022

EVA: 2021-3340-0065

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Odlok o razglasitvi Dvorca Gutenbuchel s parkom v Ravnah pri Šoštanju za kulturni spomenik državnega pomena – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP:

1. Vlada Republike Slovenije je izdala Odlok o razglasitvi Dvorca Gutenbuchel s parkom v Ravnah pri Šoštanju za kulturni spomenik državnega pomena in ga objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.
2. Vlada Republike Slovenije po Državnem odvetništvu Republike Slovenije pošlje zemljiškoknjižnemu sodišču Odlok o razglasitvi Dvorca Gutenbuchel s parkom v Ravnah pri Šoštanju.

Mag. Janja Garvas Hočevar
v. d. generalnega sekretarja
Vlade Republike Slovenije

Priloge:

- predlog sklepa,
- odlok in obrazložitev.

Sklep prejmejo:

- Ministrstvo za kulturo, Maistrova 10, 1000 Ljubljana,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo, Mestni trg 4, 1000 Ljubljana,
- Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje, Gregorčičeva 25, 1000 Ljubljana,
- Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Poljanska 40, 1000 Ljubljana,
- Muzej Velenje, Ljubljanska cesta 54, 3320 Velenje,
- Državno odvetništvo Republike Slovenije, Šubičeva 2, 1000 Ljubljana

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:		
/		
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:		
☐ mag. Ksenija Kovačec Naglič, sekretarka, ☐ mag. Gojko Zupan, sekretar, ☐ Brigita Petek, podsekretarka.		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:		
Pri pripravi gradiva so sodelovali strokovnjaki Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
5. Kratek povzetek gradiva:		
(Izpolnite samo, če ima gradivo več kakor pet strani.) V skladu z Zakonom o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1) lahko Vlada Republike Slovenije za kulturni spomenik državnega pomena razglasi enoto kulturne dediščine, ki ima izjemen pomen za Republiko Slovenijo. Kulturni spomenik lokalnega pomena Ravne pri Šoštanju - Dvorec Gutenbuchel s parkom (EŠD 4333) je pristojna strokovna organizacija, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Celje utemeljeno predlagala in ovrednotila za spomenik državnega pomena.		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA/NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA/NE
c)	administrativne posledice	DA/NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA/NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA/NE
e)	socialno področje	DA/NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	DA/NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: (Samo, če izberete DA pod točko 6.a.)		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
<ul style="list-style-type: none"> – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov. 				

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

Odlok za razglasitev kulturnega spomenika državnega pomena nima neposrednih finančnih posledic.

Kratka obrazložitev

Odlok določa izjemnost dediščine in varovane sestavine ter obseg in varstveni režim kulturnega spomenika na podlagi strokovnega vrednotenja, kar nima finančnih posledic.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

DA/NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije: DA/NE
- Združenju občin Slovenije: DA/NE
- Združenju mestnih občin Slovenije: DA/NE

Občina Šoštanj, na območju katere leži dvorec s parkom, ga je že sama leta 2006 razglasila za kulturni spomenik lokalnega pomena.

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani:

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA/NE
---	--------------

(Če je odgovor NE, navedite, zakaj ni bilo objavljeno.)

V pripravo izhodišč odloka so bili predhodno vključeni lastniki spomenika, ki jim je bil posebej posredovan predlog odloka, in strokovnjaki. Besedilo odloka je bilo posredovano tudi Občini Šoštanj. Zavod se je do vseh pripomb lastnikov opredelil in jih upošteval v največji možni meri.

(Če je odgovor DA, navedite:

Datum objave:

Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o ..., kar je navedeno v predlogu predpisa.)

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA/NE
---	--------------

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA/NE
---	--------------

Dr. Vasko Simoniti
minister

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP:

1. Vlada Republike Slovenije je izdala Odlok o razglasitvi Dvorca Gutenbuchel s parkom v Ravnah pri Šoštanju za kulturni spomenik državnega pomena in ga objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.
2. Vlada Republike Slovenije po Državnem odvetništvu Republike Slovenije pošlje zemljiškoknjižnemu sodišču Odlok o razglasitvi Dvorca Gutenbuchel s parkom v Ravnah pri Šoštanju.

PRILOGA 3 (jedro gradiva):

Na podlagi prvega odstavka 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg) Vlada Republike Slovenije izdaja

O D L O K

o razglasitvi Dvorca Gutenbuchel s parkom v Ravnah pri Šoštanju za kulturni spomenik državnega pomena

1. člen

(1) Za ohranitev avtentičnosti celote, povečanje prepoznavnosti in zagotovitev primerne javne kulturne rabe se enota dediščine Ravne pri Šoštanju - Dvorec Gutenbuchel s parkom (EŠD 4333) razglasi za kulturni spomenik državnega pomena (v nadaljnjem besedilu: spomenik).

(2) Spomenik iz prejšnjega odstavka ima izjemen kulturni pomen za Republiko Slovenijo kot pomembna zgodovinska lokacija, krajinskoarhitekturni in arhitekturni spomenik ter kot prostorska dominanta.

(3) Spomenik iz prvega odstavka tega člena je kulturni spomenik s krajinskoarhitekturnimi, umetnostnimi in zgodovinskimi vrednotami.

2. člen

(1) Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev dvorca Gutenbuchel s parkom za spomenik državnega pomena, so:

- na izbrani lokaciji pri naselju Ravne pri Šoštanju je bil že v 16. stoletju dokumentirano postavljen manjši dvorec Gutenbuchel ali Marovška graščina. Leta 1575 je bil njegov lastnik Balthasar Wagen, tedanji posestnik Velenjskega gradu;
- dvorec je bil v letih od 1925 do 1945 v lasti družine Woschnagg/Vošnjak, ki je ključno vplivala na industrijski razvoj Šoštanja, zlasti z ustanovitvijo in vodenjem usnjarne;
- v osnovi poznosrednjeveški dvorec je bil preurejen po načrtih arhitekta Alfreda Kellerja in parkovne površine razširjene v obdobju med obema vojnama;
- solastnica dvorca Marianne Woschnagg, diplomantka dunajske visoke umetnostne šole, je z avtorskimi posegi dodatno oblikovala sedanjo podobo parka;
- dvorec s parkom je najbolje ohranjena tovrstna celota v regiji in ima potencial, da se s svojimi promocijskimi dejavnostmi, razstavami in drugim delovanjem razvije v pomembno kulturno žarišče območja.

(2) Varovane sestavine spomenika so:

- prostorska podoba: lokacija (avtentičnost lokacije); prostorska celovitost (ohranjenost neposredne okolice, ohranjenost odprtega prostora, izraženost zgodovinsko pogojenih in utemeljenih meja v prostoru; vsebinska, funkcionalna in prostorska povezanost; nedeljiva celota dvorca s parkom); vedute (varovani pogledi iz južne in vzhodne smeri);
- prostorska zasnova: zasnova širšega prostora (parcelacija, razmerje med pozidanim in nepozidanim prostorom, stavbe/objekti: dvorec, gospodarsko poslopje, vrtnarjeva hiša z rastlinjakom, drvarnica, pripadajoč prostor: poti, dostop, dovoz, parkovne površine);
- arhitekturne prvine: tlorisni gabarit (z morebitnimi starejšimi gradbenimi fazami); višinski gabarit; konstrukcijska zasnova (vključno s kovinsko in stekleno konstrukcijo rastlinjaka); arhitekturni členi (arkada, balkona, terasa, altan, stolpič, fasadne členitve v ometu); kompozicija fasad (razmerje med fasadnimi površinami in stavbnimi odprtinami); likovne prvine (kipa na fasadi stolpiča dvorca);

- fasadni detajli (letnici na fasadi vrtnarjeve hiše); strešna konstrukcija, oblika in naklon strešin; kritina; arhitekturne, likovne, funkcionalne prvine strehe (dimnik, frčada in strelodvod na dvorcu);
- stavbno pohištvo: vrata; okna (vključno s polkni, roletami in kovanimi mrežami);
- avtentična gradiva;
- oblikovanost notranjščine: reprezentančni prostori (salon v pritličju in soba v nadstropju dvorca); komunikacije (vhodna veža, avla, stopnišče in hodnik dvorca); obdelava prostorov (dvorec: stenski opaž, tramovni strop, stenske in talne keramične glazirane in neglazirane ploščice, parket; vrtnarjeva hiša z rastlinjakom: beton, parket); arhitekturne, likovne in druge prvine notranjščine (po inventarnem popisu); notranja oprema (po inventarnem popisu);
- vrtnoarhitekturna zasnova: zasnova in kompozicija (osno terasasta zasnova, povezanost posameznih teras s stopnišči in rampami, grajenimi objekti, trato, skupinami grmovnic, drevesnimi gruščami, drevoredi, drevesnim rondojem, parkovnim gozdom); velikost (avtentična površina); historična zasnova (v slogu historizma; območje s potencialom za rekonstrukcijo zelenjavnega vrta, bazena, vratarnice in vstopnega drevoreda);
- vrtnoarhitekturne prvine: objekti (po inventarnem popisu, vključno z likovno arhitekturnimi prvini in avtentičnimi gradivi); historična oprema (po inventarnem popisu, vključno z avtentičnimi gradivi); grajene strukture (poti, steze, dovoz, dvorišče, škarpa, terasa, stopnišča, rampe, robniki, kanalete, vključno z avtentičnimi gradivi); drevesa in grmovnice (eksotične drevesne vrste, grmovne vrste, drevoredi, živice); oblikovane površine (cvetlične gredice, obroba/bordura gredic, zasnova zelenjavnega vrta, trate, parkovni gozd, drevesne vrste, gozdni rob); rastišče rastlin in dreves;
- funkcionalna zasnova: namembnost (vključno s historično namembnostjo vrtnih površin); razporeditev prostorov;
- arheološke ostaline (srednjeveški dvorec).

(3) Inventarni popis iz prejšnjega odstavka (dokument z oznako NC: 1095/20 z dne 25. 5. 2020) hranijo ministrstvo, pristojno za kulturno dediščino (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod) in Muzej Velenje (v nadaljnjem besedilu: pristojni muzej).

3. člen

(1) Spomenik obsega nepremičnine: parcele št. *185/1, *250, 1234/10, 1234/11, 1234/15, 1234/5, 1234/8, 1234/9, 1237/2, 1237/3, 1237/5, 1237/6, 1237/7, 1237/8, 1237/9, 1239/1, 1242/1, 1242/2, 1243/1, 1247/4, 1247/8, 1258/1 (južni del s parkovno zasnovo), 1492/5, 1492/6, 1492/7 (južni del, ob parcelah št. 1237/8, 1239/1 in 1257/2, vse k. o. 949 Ravne), 1495/18 (južni del, ob parceli št. 1257/5, k. o. 949 Ravne), 1495/19, 1495/5, 1495/6 in 1495/7, vse k. o. 949 Ravne, ter stavbe št. 967, 968, 969, 970, 971 in 1092, vse k. o. 949 Ravne.

(2) Vplivno območje obsega nepremičnine: parcele št. 1234/12, 1234/13, 1235/1, 1235/2, 1247/5, 1247/6, 1247/7, 1253, 1254, 1256/9, 1257/1, 1258/1 (severni in osrednji del), 1492/7 (severni del, ob parceli št. 1257/1, k. o. 949 Ravne), 1510/1, 1510/2 in 1510/3, vse k. o. 949 Ravne.

(3) Meji spomenika in njegovega vplivnega območja sta določeni na digitalnem katastrskem načrtu (datoteka z dne 8. novembra 2021; izvorno merilo 1 : 2880) in vrisani na temeljnem topografskem načrtu v merilu 1 : 5000.

(4) Izvirnika načrtov iz prejšnjega odstavka hranita ministrstvo in zavod.

4. člen

(1) Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- ohranjanje vseh varovanih sestavin iz drugega odstavka 2. člena tega odloka;
- pred posegi v prostor oziroma zemeljske plasti na parceli št. *185/1, k. o. 949 Ravne, je treba opraviti predhodne arheološke raziskave za določitev vsebine in sestave najdišča, na podlagi katerih se določijo nadaljnje usmeritve za ohranjanje in varovanje arheoloških ostalin. V primeru izjemnega odkritja, predvsem ostankov grajenih struktur, je treba ostaline ohraniti ali prezentirati na mestu odkritja;
- prepoved predelav, poškodovanja ali uničevanja objektov in grajenih struktur;

- prepoved odkopavanja, nasipavanja ali drugih večjih posegov v parkovne površine, razen kadar je to potrebno za uporabo, delovanje, ohranjanje in prezentacijo spomenika ter skladno s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
- prepoved odstranjevanja, uničevanja ter poškodovanja trajnic, drevja ali grmovja (veje, debla ali korenine) na parkovnih površinah, razen kadar je to neizogibno glede na zdravstveno stanje rastlin ter skladno z arboristično analizo in kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
- prepoved strnjenih posegov drevja in drugih večjih posegov v gozd (npr. večje gozdne vlake, gozdne ceste). Dovoljeno je izbiralno redčenje drevja oziroma sanitarna sečnja, ki pa se mora sanirati in območje ponovno pogozditi;
- prepoved uničevanja, poškodovanja, odnašanja predmetov in trgovanja s predmeti, ki so ovrednoteni kot del spomenika;
- prepoved postavljanja ali gradnje začasnih ali trajnih objektov, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam, razen kadar so ti potrebni za uporabo, delovanje, ohranjanje in prezentacijo spomenika ter skladni s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
- prepoved vožnje z motornimi vozili, razen za potrebe vzdrževanja, oskrbe, raziskovanja, intervencij in zagotavljanja organizirane dostopnosti spomenika ter izvajanja kmetijske in gozdarske dejavnosti;
- prepoved onesnaževanja in odlaganja odpadkov;
- možnost rekonstrukcije najbolj kakovostnih historičnih elementov spomenika;
- redni in strokovni monitoring, ki ga opravlja zavod;
- redno in strokovno vzdrževanje vrtoarhitekturnih prvin, vključno z redno košnjo, obrezovanjem grmovja in drevja ter preprečevanjem divjega zaraščanja;
- uporabo za namene, ki so skladni z družbenim pomenom spomenika;
- omogočanje znanstvenoraziskovalnih in učno-demonstracijskih del, ki prispevajo k boljšemu poznavanju spomenika in povečanju njegove pričevalnosti. Priporočeno je, da se ustrezen prostor nameni predstavitvi družine Woschnagg.

(2) Za vplivno območje velja varstveni režim, ki določa:

- ohranjanje značilne krajinske (odprti travniki, strnjeni mešani gozd) in poselitvene (gospodarska poslopja, ki so pripadala dvorcu) tipologije;
- ohranjanje vedut na spomenik kot prostorsko dominantno;
- prepoved onesnaževanja in odlaganja odpadkov;
- prepoved postavljanja ali gradnje začasnih ali trajnih objektov, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam, razen kadar so ti potrebni za uporabo, delovanje, ohranjanje in prezentacijo spomenika ter skladni s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda. Prepoved postavljanja ali gradnje začasnih ali trajnih objektov ne velja za parcele št. 1235/1, 1235/2, 1235/13 in 1235/14, vse k.o. 949 Ravne, na katerih je dopustna gradnja v skladu z določbami prostorskega akta Občine Šoštanj in s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
- prepoved strnjenih posegov drevja in drugih večjih posegov v gozd, ki bi vplivali na veduto spomenika.

5. člen

Lastnik, posestnik in upravljavec spomenika morajo v sorazmerju s svojimi zmožnostmi omogočiti javnosti predstavljanje in brezplačno dostopnost spomenika najmanj trikrat na leto: ob kulturnem prazniku 8. februarja, 3. decembra in ob dnevih evropske kulturne dediščine. Javni dostop ne sme ogrozati varovanih sestavin spomenika.

6. člen

Za vse posege v spomenik in njegovo vplivno območje je treba predhodno izpolniti kulturnovarstvene pogoje in pridobiti kulturnovarstveno soglasje zavoda, razen če zakon ne določa drugače.

7. člen

(1) Strokovne naloge v zvezi z varstvom in ohranjanjem premičnih delov spomenika opravlja pristojni muzej.

(2) Kakršen koli poseg v premične dele spomenika je mogoč le ob predhodnem soglasju pristojnega muzeja in zavoda.

8. člen

Lastnik ali upravljavec kulturnega spomenika izvaja naloge na podlagi načrta upravljanja, ki ga pripravi s strokovno pomočjo zavoda.

9. člen

Država ima predkupno pravico na naslednjih parcelah v vplivnem območju spomenika: parcele št. 1234/12, 1234/13 in 1258/1 (severni in osrednji del parcele oziroma del, ki ne leži v spomeniku), vse k. o. 949 Ravne.

10. člen

(1) Spomenik se označi s predpisano oznako skladno s predpisom, ki ureja označevanje kulturnih spomenikov, tako da ta ne krni zgodovinske podobe ali posameznih delov spomenika.

(2) Število in mikrolokacijo oznak določita v soglasju zavod in lastnik ali upravljavec.

11. člen

Izvajanje tega odloka nadzira inšpektorat, pristojen za kulturno dediščino.

12. člen

V skladu s tretjim odstavkom 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg) se v zemljiški knjigi po uradni dolžnosti zaznamuje status kulturnega spomenika na nepremičninah, navedenih v prvem odstavku 3. člena tega odloka, in status vplivnega območja spomenika na nepremičninah, navedenih v 9. členu tega odloka.

KONČNA DOLOČBA

13. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.

Ljubljana, dne

EVA 2021-3340-0065

Vlada Republike Slovenije
Janez Janša
predsednik

OBRAZLOŽITEV

I. UVOD

1. Pravna podlaga (besedilo, vsebina zakonske določbe, ki je podlaga za izdajo uredbe)

Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg) v 12. in 13. členu predpisuje način razglašanja kulturnih spomenikov.

12. člen (razglasitev nepremičnega spomenika, cit.):

(1) Zavod pripravi predlog za razglasitev spomenika po lastni presoji ali na pobudo koga drugega. Če zavod zavrne pobudo za razglasitev, mora pobudnika seznaniti s svojo odločitvijo in z razlogi zanj.

(2) Zavod mora o pripravi predloga za razglasitev seznaniti lastnike dediščine, ki naj bi se razglasila za spomenik, ter jim dati možnost, da podajo svoje mnenje v zvezi z razglasitvijo. Lastniki se obveščajo praviloma po pošti ali z javnim naznanilom, če je ta način zaradi večjega števila, težke dosegljivosti ali neznanega naslova primernejši (npr. na nepremičnini, katere razglasitev se predlaga, v uradnem glasilu, v sredstvih javnega obveščanja ali na drug primeren način). Kadar se izvede javna obravnava, obveščanje lastnikov v skladu s tem odstavkom ni potrebno.

(3) Zavod mora izvesti javno obravnavo, če gre za razglasitev spomeniškega območja. O javni obravnavi se javnost obvesti z objavo datuma obravnave, načinom dostopnosti gradiv, rokov za podajo mnenj in navedbo organa, ki mnenja sprejema. Obvestilo o obravnavi se objavi v vsaj enem javnem sredstvu obveščanja najmanj deset dni pred javno obravnavo. V času do javne obravnave mora biti zagotovljen javen dostop do gradiv, ki so predmet javne obravnave.

(4) Na javni obravnavi se predstavijo razlogi za razglasitev, osnutek akta o razglasitvi in kartografska dokumentacija. Vsakdo ima možnost, da ustno ali pisno poda svoje mnenje v zvezi z razglasitvijo. Zavod se mora do mnenj opredeliti.

(5) Postopek razglasitve spomenika lokalnega pomena vodi pristojni organ pokrajine ali občine ob smiselni uporabi določb drugega do četrtega odstavka tega člena. Predlog za razglasitev spomenika lokalnega pomena pripravi zavod.

13. člen (akt o razglasitvi):

(1) Spomenik državnega pomena se razglasi z aktom vlade, spomenik lokalnega pomena pa z odlokom predstavniškega organa pokrajine ali občine (v nadaljnjem besedilu: akt o razglasitvi).

(2) Akt o razglasitvi obsega zlasti:

– identifikacijo spomenika, vključno z določitvijo meje spomenika tako natančno, da so meje določljive v naravi in zemljiškem katastru,

– vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik,

– varstveni režim spomenika,

– vplivno območje, kadar je to zaradi zagotavljanja prostorske celovitosti spomenika potrebno, vključno z določitvijo meje vplivnega območja tako natančno, da so meje določljive v naravi in zemljiškem katastru,

– varstveni režim v vplivnem območju,

– morebitno obveznost javne dostopnosti spomenika,

– zahteve glede upravljanja ter morebitno obveznost sprejema načrta upravljanja in

– inventarno knjigo premičnin, ki so sestavni del spomenika, kadar je to potrebno.

(3) Na podlagi akta o razglasitvi se pravni status nepremičnega spomenika in njegovega vplivnega območja, če je to določeno z aktom o razglasitvi, zaznamuje v zemljiški knjigi kot zaznamba nepremičnega spomenika. Organ, ki je spomenik razglasil, pošlje akt o razglasitvi na pristojno zemljiško knjigo. Vpis nepremičnega spomenika v zemljiško knjigo se opravi po uradni dolžnosti.

(4) Zaznamba nepremičnega spomenika v zemljiško knjigo se ne izvede za spomeniška območja, razen v delih, ki obsegajo arheološka najdišča ali v delih, kjer zahtevo za zaznambo določi akt o razglasitvi.

2. Rok za izdajo uredbe, določen z zakonom

Zakon ne določa rokov za izdajo odloka.

3. Splošna obrazložitev predloga odloka

Z upoštevanjem strokovnega predloga Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območne enote Celje (v nadaljnjem besedilu: zavod), prejetega decembra 2019 in dopoljenega maja 2021, je Ministrstvo za kulturo ovrednotilo, da je enota dediščine Ravne pri Šoštanju – Dvorec Gutenbuchel (EŠD 4333), poštni naslov Ravne pri Šoštanju 18d, kulturni spomenik izjemnega pomena za Republiko Slovenijo.

Zavod je za enoto dediščine, ki je sicer že razglašena za kulturni spomenik lokalnega pomena z Odlokom o razglasitvi kulturnih spomenikov v Občini Šoštanj (Uradni list Občine Šoštanj, št. 3/06, 2/09, 4/12, 7/12 in 1/16), pripravil strokovni predlog z vsemi sestavinami, ki jih določa 13. člen ZVKD-1.

Zavod je z osnutkom odloka seznanil vse lastnike. Besedilo odloka je bilo poslano tudi Občini Šoštanj. Zavod se je do vseh mnenj lastnikov opredelil in jih upošteval, kolikor je najbolj mogoče.

II. VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV

Dvorec Gutenbuchel oziroma Marovška graščina na Ravnah pri Šoštanju je dokumentirano stal že leta 1575, ko ga je imel v lasti Balthasar Wagen, lastnik Velenjskega gradu. Iz Vischerjeve grafične upodobitve, datirane leta 1681, je razvidno, da so prvotni renesančni dvorec, utrjen s stolpiči, spremenili v enonadstropno stavbo z altano na glavni fasadi. Do konca 19. stoletja je imela posest, ki je obsegala okoli 58 ha, več lastnikov. Eden od njih – Gustav Eder, je pred dvorcem postavil monumentalno stopnišče z balustradnimi ograjami iz marmorja. Severno od dvorca je bil postavljen vzdolžen gospodarski objekt in urejen zelenjavni vrt s pravokotnimi gredicami. V izteku vrta je bil leta 1899 zgrajen pritlični rastlinjak s steklenjakom. Okoli leta 1900 so ob glavni cesti jugovzhodno od dvorca postavili konjušnico, nadstropno stavbo s šestosno glavno fasado in dvema pritličnima kriloma ter druge gospodarske objekte.

Leta 1925 je posest odkupila šoštanjska rodbina Woschnagg (Vošnjak), lastnica tamkajšnje tovarne usnja. Družina je bila ključna za razvoj industrije v Šaleški dolini, kamor je prišla leta 1750. Posamezni člani proslovenske veje družine so bili pomembni za narodno prebujanje v Sloveniji. Po nakupu je Franc Mihael Woschnagg začel prenovo podeželskega dvorca, ki jo je leta 1931 končal njegov mlajši sin Walter. Avtor prenove je bil arhitekt z Dunaja Alfred Keller (1875–1945), znan po številnih posegih v Kvarnerju in Dalmaciji ter urejanju struge Ljubljanice v Ljubljani.

Vzhodni del dvorca so preoblikovali v dvonadstropni stolpič s čebulasto kapo in z odprto obokano vežo v pritličju. Glavni portal stolpiča je leta 1927 kipar Ivan Napotnik opremil s plastikama putov, levi predstavlja poljedelstvo, desni pa vinogradništvo. Na zahodni strani so prizidano nekdanjo kapelo spremenili v nadstropen, polkrožno zaključen prizidek. Osrednji del pročelja so poudarili z altano v pritličju, novimi okenskimi okvirji, osrednjo os pa še dodatno s strešnim volutastim čelom. Notranje prostore so opremili z ornamentiranimi parketi, lesenimi stenskim opaži in intarziranim pohištvom. Del te notranje opreme se je ohranil do danes. V večji sobani prvega nadstropja je na stropnem tramu zapisana letnica 1926 in inicialkami MW (Mihael Woschnagg ali/in Marianne Woschnagg).

Ob vhodu na posest, ki ga zaznamuje zidani portal, so zasadili drevored, zgradili vratarnico in preuredili obstoječa gospodarska poslopja. V konjušnici so uredili tudi stanovanje, v katerem so ohranjene poslikave slikarja in grafika Paula Schmidtbauerja iz Gradca, v bližini pa so zgradili hidroelektrarno. Preuredili so tudi steklenjak in dodali izpopolnjen sistem ogrevanja, namakanja ter odpiranja stekel. Stekleni objekt so izdelali v ugledni dunajski tovarni kovinskih konstrukcij Ignaza Gridla (Ignaz ml. 1867–1933). Zahodno od dvorca so v gozdu zajezili potok in zgradili tudi plavalni bazen. Posestvo je merilo 48 ha obdelovalnih površin, na katerih so se ukvarjali pretežno z živinorejo in rejo jahalnih konj. Skupaj z robnimi gozdovi je obsegalo posestvo skoraj 100 ha.

Park je bil celovito urejen in dopolnjen v času med obema vojnama. Avtorica zasnove je bila tovarnarjeva (lastnikova) žena Marianne Woschnagg (roj. Melzer 1879–1946), diplomantka dunajske visoke umetnostne šole. V značilni historicistični maniri je bil urejen v duhu različnih zgodovinskih slogovnih obdobj, predvsem odmevov renesanse in baroka. Čas nastanka kažejo materiali posameznih serijsko izdelanih elementov (beton in kositer) ter raba, zasaditev eksotičnih dreves, ki nastopajo kot okvir grajenih parkovnih elementov. Koncept vrtno ureditve je izkoristil lego dvorca s parkom na robu nad južnim pobočjem, kjer so v osno zastavljenem zaporedju nanizane posamezne sestavine, povezujejo pa jih že omenjeno kamnito dostopno stopnišče z ograjami in dve polkrožni rampi ob straneh. Vstopni drevored ameriških klekov vodi od trikotno zasnovane gredice do prve terase, kjer so vodni bazen s striženim pušpanom, ledenica in peščene sprehajalne poti. Plato je polkrožno zaključen z nizom striženih jesenov, skozi katere se os izgubi, vizualno prelije v odprto krajino. Široko centralno stopnišče, ki ga na obeh straneh obdajajo kleki, vodi do osrednje terase pred dvorcem s sredinskim vodnim bazenom z vodometa s kositrnim kipom dečka in laboda. Motiv obkrožajo štirje kositrni grifoni. Vse obroblja strižen pušpan. Od vodometa vodi stopnišče do ožje peščene terase pred dvorcem, zamejene s kamnito balustradno ograjo z vazami. Za dvorcem stoji lesen vrtni paviljon, tretja, obsežna terasa pa se razprostira nad gospodarskim poslopjem in parkovnim delom, kjer je urejen cvetlično-zelenjavni vrt, prav tako obrobljen s striženim pušpanom, ki se zaključuje s stavbo rastlinjaka in vrtno ute, za njim pa se kompozicija konča v gozdnem pobočju, imenovanem Tenik. Tam je stal t. i. Vošnjakov križ, od katerega so ostali le kamniti deli. Do konca 2. svetovne vojne naj bi v parku za dvorcem stala lesena pieta, verjetno delo kiparja I. Meštrovića; natančnih podatkov o kipu ni niti v splitskem dokumentacijskem centru.

Celotno ohranjeno območje parka je obrobljeno s kakovostno kovano ograjo, okrašeno s kandelabri, ki so bili nekoč uporabljeni za električno razsvetljavo. Opisano vrtno ureditev obdajajo gruče parkovnega drevja, med njimi je precej avtohtonih in tujerodnih iglavcev ter nekaj eksotov, kot so npr. ameriški in azijski klek, soulangejeva magnolija, metasekvoja, grahasta pacipresa, nazobčanolistna bukev, povešava bukev, povešavi jesen. Robove posesti obrašča parkovni gozd.

Woschnaggi so ostali lastniki dvorca do leta 1945, potem je bil podržavljen. Med letoma 1963 in 2013 je bil v dvorcu Oddelek Psihiatrične bolnišnice Vojnik. Izpraznjeni dvorec so oživili decembra 2015, ko je bila v njem prvič organizirana adventna razstava. Sledila je velikonočna razstava in več drugih prireditev. Lokalni entuziasti s podporo Občine Šoštanj floristične razstave tradicionalno organizirajo vsako leto. Park je ohranjen pravzaprav v celoti. Nekateri elementi kositrnih okrasov so umaknjeni v dvorec ali v muzej. Podobno kakovostno ohranjenih celot dvorcev s parkom iz tega obdobja v Sloveniji praktično ni.

Spomenik obsega dvorec in park s historično zasnovo. Meja zavarovanega območja poteka pretežno po nekdanji fizični zamejitvi območja z ograjo iz časa zadnjih zasebnih lastnikov pred drugo svetovno vojno. Na vzhodu poteka meja tako, da izvzame obstoječe kmetijske objekte, ki pa ostajajo v vplivnem območju spomenika.

Spomenik ima določeno tudi vplivno območje na zahodni, severni in vzhodni strani. Z ohranjanjem odprtih travnatih površin na zahodni in vzhodni strani se ohranjajo vedute na spomenik, ki je lociran na rahli, danes pretežno porasli vzpetini, tako da je v prostoru zaznavna vstopna pot s portalom, gospodarski objekti ter spodnja parterna terasa, delno je opazen tudi dvorec. Strnjen gozd proti vrhu vzpetine tvori zeleno zaledje oziroma okvir spomeniškega območja. V vplivnem območju so tudi gospodarski objekti, ki so nekoč pripadali dvorcu, od katerih je konjušnica varovana kot kulturna dediščina.